

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: De christelige Livstegn

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "De christelige Livstegn", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1857_1184-txt-shoot-idm107/facsimile.pdf (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Sider

Der huer I seer Manden med Bantkruffen gaar ind, der vil
 jeg holde Mandene med Jer, af Udgivelsen 247.

Prædikebøger i Jerusalem, af E. Thurah 254.

Prædiken i Erfen, af E. Thurah 264.

i Act. 10, 1-11 273.

David's Trost 282.

Kyngd og Trost } Udgivelsen } 284.

Kjærlighedens Brud } 285.

Bed for Vaande } 285.

Parabelstrømmen, af G. S. Thurah 287.

Ordet og Kreen eller Christi egen Kardom, af N. F. S.
 Grundtvig 289.

Geogor den Store, VI 308.

Om de „lyv Benner“ i Faderbor } Udgivelsen } 304.

Hjerteluf 304.

Min Sjels Brelse 383.

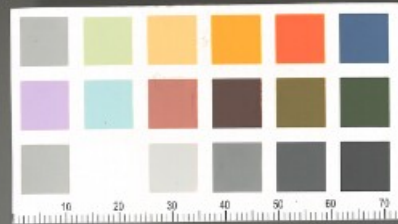
De kristelige Livstegn.

(N. F. S. Grundtvig.)

—

Saa længe der har været Christendom i Verden, har ethvert alvorligt Menneske, der søgte sig tiltalt af den, som guddommelig Sandhed, og saa følt, at Salighedens Sag umuelig kan være det evige Livs Sag, uden at have kiendelig Indbydelse paa det rimelige Menneske-Liv, saa at hvem der virkelig nægter det, og venter kun en saakaldt „salig Død“ af Christendommen, derved baade røber sin aandelige Dødhed, og ud sætter Christendommen for den vantro Verdens bittere og tilspjeladende velsortjente Spot. Bar nemlig Christi Evangelium jaadant et blot saakaldt „evigt Livs Ord“, som gjorde det timelige Menneske-Liv endnu bedre end det forhen var, da hverken kunde eller maatte noget sandhedskiærligt Menneske troe paa et jaadant Evangelium, thi hvad der viser sig aandløst eller aandelig dødt og magteløst i Tiden, kan umuelig være aandsfuldt eller aandelig almægtigt i Egheden, hvorfra da ogsaa Vorherre Jesus Kristus selv har vidnet, at vi maae aandelig gjenfødes i Tidens Løb for at faae Deel i det evige Liv, og at dette er en Sandhed

Kirkeelig Samler. III. 1

om det Jordiske, der først maa troes, inden man kan troe Sandheden om det Himmelske.

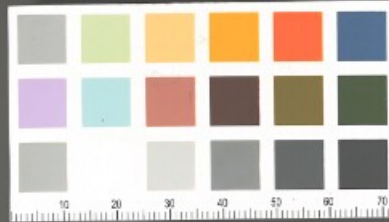
Naagtet derfor Papiaternes Christendoms-Begreb var saa aandelig dødt og magtesløst, som det, uden at være sletillat selvmordsigende, vel lader sig tænke, saa drev dog selv Papiaternes med strengt Alvor paa et saakaldt kristeligt Liv, Munke-Livet nemlig, der skulde betragtes som hele Menighedens Giendoms, hvori ethvert Medlem kunde faae Lødd og Deel, ved at troe derpaa og efter Gvne bidrage til dette saakaldte gudelige og kristelige Munkelivs Bed- ligholdelse, Belgaende og Ophevelse. At dette Munke-Liv imidlertid, selv med Straale-Krandien som et Helgen-Liv, var, aandelig og kristelig talt, kun et Skin-Liv, der netop robede den aandelige Død, som det stræbde at skjule, det har Kirke-Histo- rien sat i saa klart et Lys, at det, idetmindste mellem Morten Luthers Discipler, neppe kan trænge til mere Beviis.

Og hvad nu disse Morten Luthers Discipler eller de saakaldte Lutheraner angaaer, da skal det ikke nægtes, at de naar fortalte og forstrev sig meget slem, som om det virkelig var deres Mening, at det timelige Menneske-Liv, som igunden ugudeligt og uforberedligt, maatte man i Salighedens Sag slaae en tyk Streg over, og kun tænke paa en „salig Død,“ som den vise „Prædiker“ har sagt, at „Døds-Dagen er bedre end Fødsels-Dagen.“ Da nu ogsaa de lutheriske Lære-Bogninger (Dogma- tiker) ligesom de calvinistiske hvilede paa det døde Bogstav og Skrift-Begreb, og vore Skriffløges Stolemeester-Liv aabenbar var langt mindre gudeligt

end Munke-Livet, saa kunde Papiaternes med et godt Skin bestynde os for at have et endnu langt dødere Begreb om Christendommen end de, men desuagtet havde Lutheranerne dog igunden valgt den bedste Deel og stillet sig paa Livets Side, idet de overlod Papiaternes det aandelig døde Skin-Liv, og trostede sig med den Aand, der trods Skin-Døden, kunde og vilde gjøre dem levende med Christus.

Midt under deres usforvarlige Vandsættelse af hele det naturlige Menneske-Liv, og deres Lovtaler over den „salige Død“ og de „salige Lig“, saa krævede Lu- theranerne dog for samme Alvor til sand Christen- dom en levende Tro, der beviste sin aandelige Kraft og Virkelighed i en levende Bekjendelse, Forkyndelse og Lovsang paa Modersmaalet, og vi tør dristig paaataa, at dermed har vi nævnet de rette kristelige Livstegn, der aldrig ganske kan fattes hvor der er sand Christendom, og heller aldrig kan findes samlede uden hvor Herrens Aand, som gjør levende, er Menighedens guddommelige Talsmand, Troster og Vedfæjer til al Sandhed.

Hvad der alligevel gjorde selv de ægte Luthe- raner skindøde til Hverdagsbrug, og fornyttede deres kristelige Liv i Vægten, det var deres forvir- rede og selvmordsigende Tankegang om evangelisk Frihed med stærktirkelig Trældom, om Gjenfødelse i Daaben med Tro og Liv efter Skriften, og endelig om Menneske-Livets kristelige Fornæelse, uden et gammelt Menneske-Liv, der kunde fornyes. saa at, naar vi nu, med Guds Hjælp, seer Lys i Herrens Lys, da vil ogsaa Bekjendelsen blive anderledes fast og hylbig, Forkyndelsen anderledes

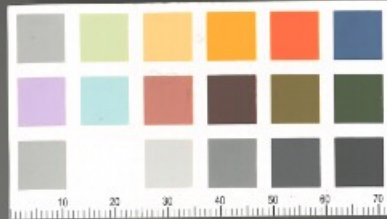
jævn og kraftig, og Lovsungen anderledes klar og lyslig, og hele vort himmelige Menneske-Liv vil derved vinde en aandelig og hjertelig fornyet Skikkelse, hvis Christelighed vel ikke lader sig strængt bevise, men er dog sikker nok, fordi denne ædle og hjertelige Livs-Skikkelse kun vil findes, hvor den christelige Bekjendelse, Forkyndelse og Lovsang er lyslevende tilskade. Bist nok har vi nylig seet, at denne Oplysning endnu er sjelden hos os, thi da Søren Kierkegaard for et Dieblis siden vilde tye Livet af os med Sortridt-Tegningen af „Ligger-Munken“, som den eneste sande Christi Discipel, der bogstavelig tog sit Kors paa Ryggen og fulgte ham, da mødte han sædvanlig kun tyk Uvidenhed om det christelige Liv, men i Krogene mødte han dog til Lykke Morgen-Lyset, som skal forgulde Livet, og som opvegges netop ved den jerte Bevisst til kraftige Fremfærd paa sin Helsebane.

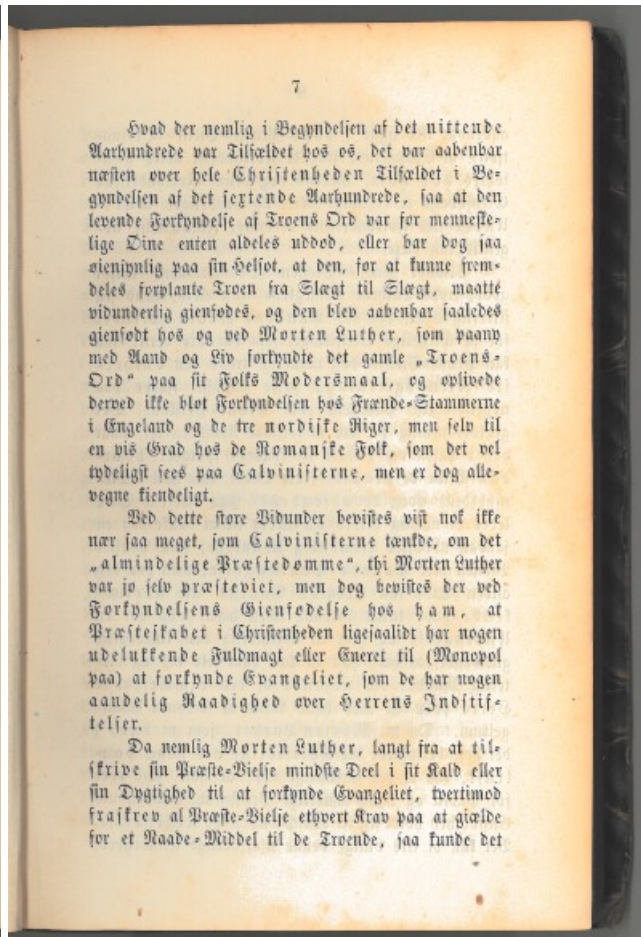
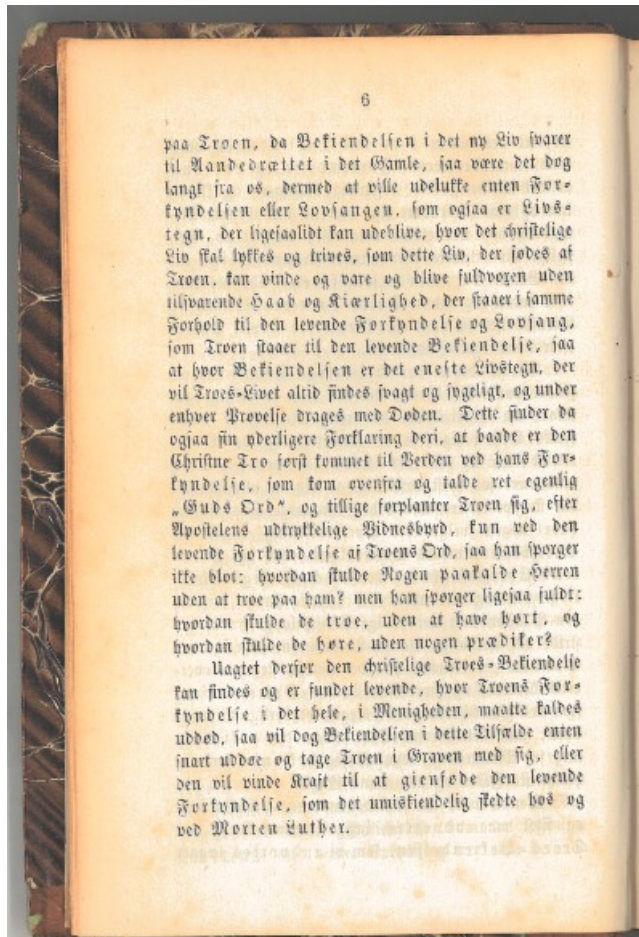
Netop ved denne Leilighed blev det nemlig indlysende, at al Tale og Tvist om det christelige Liv er hen i Veiret, naar man ikke forudsætter og fastholder, at den christne Menighed, som staves ved Daaben efter Herrens egen Indsigelse, har i denne Daab og kun i den alene sin eiendommelige Livs-Kilde, og at derfor Menighedens Troes-Bekjendelse ved Daaben er den eneste christelige Bekjendelse, og er da, som den christne Troes levende Udtryk, baade det første og det sidste christelige Livstegn. Med denne Grund-Oplysning om det christelige Liv, som et Troes-Liv, og om Menighedens Troes-Bekjendelse, som det egenlige Livstegn, med denne Oplysning seer man derimod

let, at det kun er i en med Bekjendelsen overensstemmende levende Forkyndelse og Lovsang, at det christelige Liv bestandig kraftigere og klarere kan og maa aabenbare sig, medens den christne Menigheds hele Levnetale maa vise, om det ny, christelige Liv er mere eller mindre menneskeligt end det Gamle, der enten er ført, førend Kristus kom, eller føres dog uden Daabs-Troen paa Kristus og Gienfødselen til hans eget Menneske-Liv, i Daaben efter hans egen Indsigelse.

At nu denne vor christelige Verne-Lærdom strider imod Skriften, det kan man jo dristig paastaae, da Tratten om den rette Mening af døde Folks Død i sig selv er uendelig, og da Bog-Kundskab og Skrift-Klogskab desuden er og maa være saa høist forskjellig, at selv om alle christne var strappe Læsere, kunde dog kun meget faa af dem have nogen velgrundet Overbevisning enten om Christendommens Bibelskhed eller om Biblens Christelighed, men vi christelige Skriftkloge vil dog til enhver Tid seierlig kunne forsvare den Paastand, at vor hellige Skrift, langt fra at bestride vor christelige Verne-Lærdom om „Troen og Daaben“, tværtimod paa det nøieste stemmer overens dermed, og giver især Troes-Bekjendelsen, som det grundchristelige Livstegn, et herligt Vidnesbyrd, med det Herrens Ord: hvem der bekjender mig for Menneskene, den vil jeg bekjende for min himmelske Fader og alle Hans Engle.

Men idet vi nu saaledes nødvendig baade først og sidst maa udvortes lægge samme Vægt paa Troes-Bekjendelsen, som vi indvortes lægger

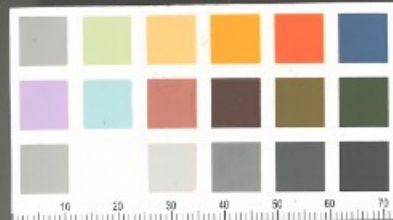
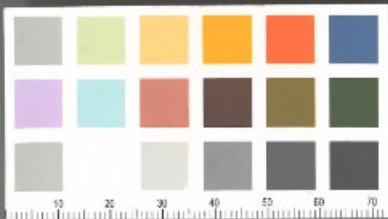

aabenbar ikke ligge i hans Præste-Bielse (Ordination), at Evangeliets levende Forkyndelse netop gienfødtes hos ham, medens dog denne Forkyndelsens Gienføddelse er et langt større og fiendeligere Guds-Udbrud end Forkyndelsens ordenlige Fortvæltelse nogetid kan være.

Endt Præste-Bielsen (Ordinationen) derfor godt, trods Luthers Benægtelse, kan være, hvad jeg sikkerlig troer, den er: Aandens Raade-Middel for de kristelige Skrifstog, som har Tro dertil, saa kan Præste-Bielsen dog umulig, trods den Lutherske Kiendsgierning, sætte mindste Hæve paa noget som helst Pædagogik eller Præste-Herstab. Det giælder nemlig her om at forstaa Apostelen ret, naar han i Tale om Ordets Forkyndelse spørger: hvordan skal de prædike (sære Ordet, tale heit i Menigheden) uden de udjendes? Paa den ene Side ledes vi nemlig herved nærmest til at tænke paa en saadan udvortes fiendelig Udjendelse, som Præste-Bielsen med Haands-Paalæggeelse, men paa den anden Side kan Apostelen Paulus ikke udelukkende have tænkt derpaa, siden han selv var en Undtagelse og gior tit udtrykkelig den Undtagelse giædende, at han, paa en sun ham selv vis og vittelig Maade, var udjendt af den himmelsarne Herre selv til med hans Aand at forkynde Evangelium. Da nu Morten Luther, som vi veed, i det hele betragtede det Kristelige Liv meget paulinsk, saa er det forklarligt nok, at han, lige over for Paven og hans vanartige Præstestab, med en vis Ensidighed holdt sig til den Paulinske Udjendelse. Vel kan vi ikke billige denne uforværlige Ensidighed,

hvorved Undtagelsen gioros til Regel, og selv paa Apostelen Pauli Begne maac vi gior Morten Luther den Indvending, at baade lod Apostelen sig selv indvie med Haands-Paalæggeelse til Rejse-Præst (Missionær), ogsaa tilskrives han udtrykkelig de Hødste Haands-Paalæggeelse en præstelig Raadegave, og endelig indrømmer han en egen Udjendelse til at døbe, som han fattedes, men med alt dette staaer det dog lige fast, at den himmelsarne Herre har forbeholdt sig, ogsaa uden videre menneskelig Mellemkomst, at afsende Prædikanter med sin Aand, som, naar de selv er døbte, ogsaa har Lov til at døbe hvem de vil, saa at intet Præstestab, hvor ægte apostolisk det end maatte være, kan paa kristelig Grund hævde sig Eneret enten til at forkynde Evangelium, eller til at forrette Daaben, altsaa heller ikke gior kristeligt Krav paa aandelig Raadighed enten over det kristelige Lys eller det kristelige Liv. Følelsen heraf kan da, og maa, under visse Omstændigheder, nødvendig avle hvad man hos os kalder „Dyvelskelse“ og „gudelige Forjæmlinger“, hvis Kristelighed derfor ingenlunde maa bestrides paa Præstestabets Begne, som et uforværligt Lægmands-Værk, men skal bedømmes, ligesom den præstelige Embeds-Giæring, efter deres Forhold til den kristelige Bekjendelse, Forkyndelse og Lovsang, i uoploselig Forbindelse med den hellige Daab, der ved Gienføddelsen aabner den kristelige Livs-Kilde og med den hellige Nadver, som i Fællesskab med Herren selv stæber og opholder den kristelige Livs-Strøm.

Ejgsom nemlig Menighedens Troens-Bekendelse ved Daaben er den ufravigelige Kettejnor for al kristelig Bekendelse, og maa være Kiernen i al kristelig Forkyndelse af Evangeliet, saaledes maa alt kristeligt Liv ubelukkende udledes af Herrens egne Gierninger med sin Mund's Ord, i Daaben og Nadveren, og kun ved at op-høie det kristelige Liv og Levnet i denne Forbindelse bliver Menigheds-Lovsangen kristelig. Ejgsom det derfor er et sikkert Kiendtegn paa den aandelige Dødhed hos Papisterne, at Menigheds-Lovsangen paa Modermaalet aldeles forstummede, saaledes er den Lutheriske Menigheds-Lovsang paa Modermaalet et klart Livstegn og et gyldigt Vidnesbyrd om Ghrifteligheden af den Lutheriske Prædiken, da Lovsangen altid vil svare til Forkyndelsen, fordi det er med Lovsangen, Menigheden svarer paa Tilsættelsen. Derfor fødte den Calvinistiske Prædiken paa Modermaalet vel ogsaa en tilsvarende Lovsang, men kun i jødisk, ikke i kristelig Skikkelse, og skændte derved den Calvinistiske Prædiken det kristelige Liv, hvortil den, ved sit foragtige Forhold til Livs-Kilden i Daaben og til Livs-Strømmen i Nadveren, da heller ikke havde mindste Aftens; thi saalænge man kun betragter Daaben og Nadveren som Slygge-Billeder enten af Omstikkelsen og Paastelammet eller af den aandelige Gienfødselse og Livsnæring, da bærer man sig nok for at gaae tøvloet over det røde Hav og lige ind i det forjættede Land!

Bist nok havde den Lutheriske Prædiken og Lovsang ogsaa deres Brøst og Mangler, da de

hverken klart eller levende nok henjerte „Troen“ til „Troens Ord“ ved Daaben, og kunde derfor heller ikke klart og levende nok udlede det kristelige Liv i sit Udspring og sin Udflydning af Herrens egne Ord og Gierninger i Daaben og Nadveren; men fordi den Lutheriske Forkyndelse og Lovsang dog dunkelt forudsatte og levende paa Jord Guds-Ordets virkelige Tilstedeværelse og levendegjørende Kraft ved Herrens egne Indsættelser, see derfor yttrede dog det kristelige Liv sig kraftigere og kiendligere i dem end Tilfældet havde været i mange Aarhundreder. Da nu ogsaa Heilene ved den Lutheriske Forkyndelse og Lovsang, hos os, saa at sige, har rettet sig af sig selv, det vil da sige, har ladet sig rette af Anden i Menighedens Bekendelse og Livet i Herrens Indsættelses-Ord, saa paastaar vi med Hætte, at Heilene kun havde deres Grund i den Mangel paa Lys og Kraft, der i den spæde Barndom er utilregnelig, thi at den nyfødte kristelige Prædiken og Menigheds-Lovsang i Morten Luthers Mund og Dage kun var svæde, det følger af sig selv.

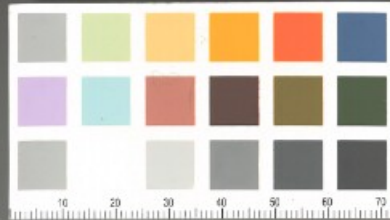
Her seer man det maaskee allerbedst, hvor hinderlig og ubetimelig enhver anden Lære-Forskrift end den Hellige Skrift, og enhver ufravigelig Alterbog og Psalmebog, har været og maa være netop for den Lutheriske Prædikens og Lovsangs levende Ud-vikling i kristelig Retning, thi selv i sin taaløse Skikkelse maa alt Saadant lignede ved en streng af-maalt eensformig Levemaade paa jmal Koft, der vel i Alderdommen kan findes nødvendig, kan fore-bygge hidfide Sygdomme og kan maaskee endog forjunkte Døden, men vil i Barndommen langt

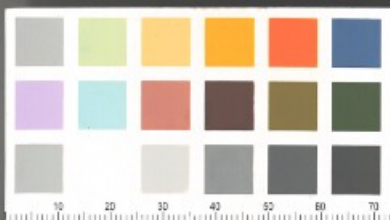
visjere svælle Livs-Krafterne, forhindre Livs-Udviklingen og forkræmte Dyrægten. Skal derfor den gjenfødte kristelige Prædiken og Lovsang paa hvert folks Moderemaal, disse to velsignede Luther-Børn, blive fuldvogne i Mandens Kraft og blive med Vren udbøllige paa Jorden, som vi enster og haaber, da maae vi, uden at ændje alle Dødbidernes Surmuleri og Fortættelse, give Fortyndelsen og Lovsangen frit Spillerum efter Mandens Drift paa Bekjendelsesens Gnemærker, thi det er den rette „evangeliske Frihed“, Paradis-Friheden til at æde af alle Træer i Haven, undtagen Døds-Træet, som er den Skriftflogskab og Ideologi, der sætter sig i Boherres Sted til at bedømme hans Ord og Gierninger: hans Ord til os og hans Gierning inden os. Saajagt vi nemlig, istedenfor at bygge paa og hvile i Mandens og Menighedens Vidnesbyrd om den kristne Tro og Bekjendelse, og om Herrens Indstiftelser som hans egne Gierninger, med det Guds-Ord, som han i grunden selv er og ene har i sin Magt, tværtimod drager denne Troens Grundvold og Menighedens Livs-Kilde (Klippen med Springvandet) i Tvivl, og trykker os under hvilet-somhelst Navn paa Dommer-Sædet, for at afgjøre paa fri Haand, om vi virkelig har et levende Guds-Ord hos os, om dette Guds-Ord er sandt og godt i alle Maader, og om det virkelig kan udrette saa store Ting, som Sjæle-Tvæt og Liv af Døde, da staaer vi, ligesom Eva, ved det forbudne Træ og holder Raad med Slangen om de Frugter, som synes lystelige og gode at faae Forstand af paa Dødt og Godt, alt som skrevet staaer: jeg er bange

for, at ligesom Slangen bedrog Eva med sin Træstthed, ogsaa eders Hjertelag skal bevises for sin kristelige Enfoldighed!

Kommer vi nu fra denne Side og paa denne Vej til Spørgsmaalet om Enkeltmandens kristelige Sikkerhed i sin Saligheds-Sag, som nyd ved Haarene er trukket ind i Tvivlen om Akerbogs-Daaens kristelige Gødbighed, da gaaer det os dermed, som med alle kristelige Oplysnings-Spørgsmaal, at vel finder vi det ikke hyldestgiørende besvaret i nogen Lærebogning (Dogmatik), men dog findes ogsaa her den store Lutheriske (Ordets og Troens) Grundfæstning for kristelig Oplysning ligejaa frugtbar, som uroffelig. Vel har nemlig Papisterne Ret i, at Enkeltmanden skal bygge Sikkerheden i sin Saligheds-Sag paa sin Deelagtighed i hele den kristne Menigheds Tro og Haab og Akerlighed, saa det var Morten Luthers store Bøvestykke at henvise enhver Sjæl især til den Helligaands indvortes Vidnesbyrd, som det eneste Pant paa Guds Naade og det evige Liv, men dog var dette Bøvestykke blevet nødvendigt ved den Dødhed, hvormed Præste-Herikabet og Tvangs-Daaen havde forpestet Menigheds-Begrebet. Ligesom nemlig Gud er ikke de Dødes Gud, men de Levendes, saaledes er den Helligaand heller ikke den døde Kirkes, men kun den levende Menigheds Aand, saa det er en aldeles falsk og jordarvelig Sikkerhed i sin Saligheds-Sag, som man udleder af sin Sikkerhed paa at være Medlem af en aandelig død Kirke, hvori de kristelige Saligheds-Midler og Livs-Nødvendigheder (Daaen og Raadveren) enten er forvanskede eller dog ude af

levende Virksomhed. En saadan død Kirke er nemlig kun en selvgiort „geistlig Brandkasse“, som, for et vist udbortes Indslid og aarligt Bidrag, paatager sig at indstaae sine Medlemmer for al aandelig Brandskade baade i Sjæls-Ilden og det hede Helvede, og Morten Luther havde jo Ret i, at det er lutter Bedrageri og Sjælemord med al den Sikkerhed, en saadan geistlig Brandkasse kunde give enten paa at undgaae Helvede eller paa at indgaae i Himmerig, og da Luther stadig henviste til det udbortes, klare Guds-Ord, hvoraf vi kan og skal lære at kende og forstaae den Helligaand, saa laa Feilen hos ham her, som ved hele hans evangelistiske Virksomhed, kun den, at han sammenblandede hele sin bibelske Prædiken med Troes-Bekjendelsen og Indtjstelses-Ordene, som om det Altsammen var et klart Guds-Ord, hvoraf man kunde lære at kende og forstaae den Helligaand. Saaluart vi derfor lære at adskille hvad kun vi og ikke Vorherre har sammenfæiet, saa Menighedens Troes-Bekjendelse ved Daaben efter Herrens Indtjstelse bliver det klare Kiemærke baade paa Menigheden og dens Aand, da bliver det indlysende, at vi, som Medlemmer af denne Menighed, som det kristelige og aandelige Guds-Folk, kan faae samme Sikkerhed i vor Saligheds-Sag, som Menigheden har, ved Betragtningen af de kristelige Livs-tegn i Bekjendelsen, Forkyndelsen og Lovsangen, og at disse Livs-tegn vil blive stærkere og klarere baade i det Hele og i det Enkelte, jo friere Bekjendelsen, Forkyndelsen og Lovsangen er, medens enhver udbortes Tvang paa Aandens Enemærker

nødvendig baade svækker Livs-Uttringen og fjæler Livs-Tegnene. Ligesom nemlig Ingen kan blive ret sikker paa sin kristelige Bekjendelses Oprigtighed og Fasthed, hvor denne Bekjendelse er et borgerligt Paalæg og Modsetningen en borgerlig Brode, saaledes kan den kristelige Forkyndelse af Evangeliet og Menigheds-Lovsangen heller aldrig blive de stærke og klare Livs-Uttringer og Livs-tegn, som giver aandelig Sikkerhed paa Livskraften og Fremvægten, med mindre de udbortes er aldeles frie, saa at hvem der sætter sig imod Præste-Friheden og Psalme-Friheden, de sætter sig, bitterlig eller uwitterlig, ligesaa vel mod al velgrundet Sikkerhed i Salighedens Sag, som mod den Aand, der kun virker med Frihed, i Frihed og til Guds Børns herlige Frihed i alle Maader! Hvor derimod alt Mandeligt er frit, der kan vi dristig sige til enhver Troende, der spørger os om sin Daabs Gyldighed: hvi spørger du mig? spørg den Helligaand ad! Han, som er baade Troens og Daabens Aand, vil strax sige dig, om du er født af Vand og Aand til at indgaae i Himmeriges Rige, og, hvis du ikke er det, vil han baade drive dig og vise dig Veien til at blive det.

